

**ODSJEK ZA STUDIJ MOTORIČKIH POREMEĆAJA,
KRONIČNIH BOLESTI I ART-TERAPIJE**
Department for the Studies of the Motoric Disturbances, Chronic
Diseases and Art therapies
Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
UNIVERSITY OF ZAGREB

**“PRAKTIKUM IZ KREATIVNE
TERAPIJE II ”**

**DIGITO-PALMARNI OTISAK
U KONCEPTU EX-GEN KREATIVNE TERAPIJE**

1) MANIPULATIVNA I SIMBOLIČKO-IMAGINATIVNA FUNKCIJA ŠAKE U RAZVOJU LJUDSKE SVIJESTI

*Helena National Forest,
13.000 g. pr.n.e.*

PRETPOVIJESNI PERIOD

staro kameno doba – od prije 1.000.000 godina pa na dalje
manipulativno / pragmatično korištenje ruke, odnosno šake
(izrada oruđa; korištenje oruđa u lovu, izradi predmeta...
ratarstvu, stočarstvu...)

razvoj simboličkog mišljenja, kognicije, anticipacije
– intencija i realizacija –

50.000 – 30.000 g. pr. n. e. pa na dalje
PRIMITIVNE SLIKARIJE NA ZIDOVIMA PEĆINA

– motivi životinja, biljnog svijeta,
otisak dijelova ljudskog tijela...

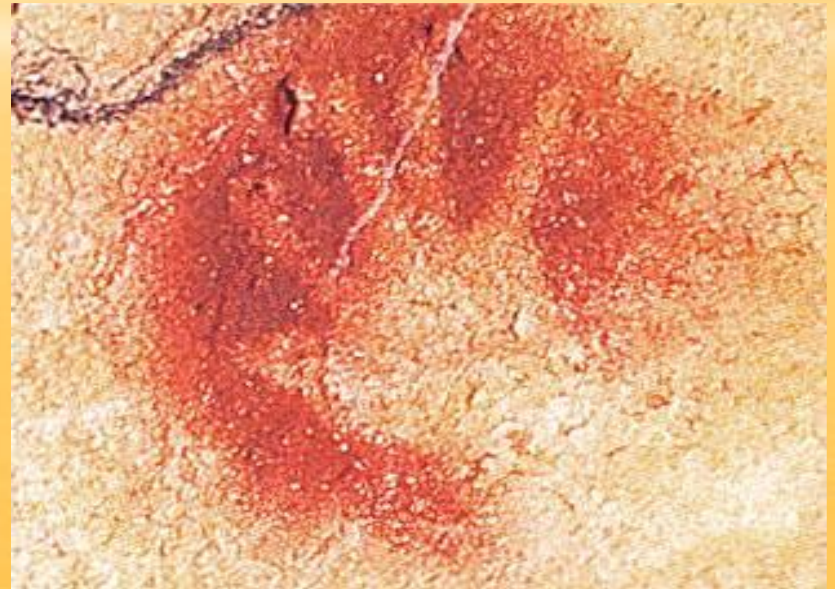
o t i s a k d l a n a

ruka/dlan → medij prenosa misli,
osjećaja, stavova...

s i m b o l - borbe, snage, odluke,
opstanka, nadmoći nad
prirodom, pokušaj
razumijevanja prirodnih
zakonitosti, nadnaravnog i
neobjašnjivog...

Chauvet, 30.000 g. pr. n. e.

1.2. SIMBOLIČKA ULOGA RUKE/ŠAKE U RAZLIČITIM POVIJESNO-KULTURNIM RAZDOBLJIMA

umjetnost, mitologija, religija, filozofija...

spoznaja prirodnih i psihičkih zakonitosti;
moralnih, duhovnih i božanskih dimenzija

osjetilnost, simboličko mišljenje, kognicija, imaginacija...

⇒ IDEOAFEKTIVNO ISKUSTVO

simbolika ruke/šake

razvijena iz analogija u odnosu na
sadržaj, smjer, dinamiku, toničku napetost,
i funkciju pokreta ruke/gestu
karakterističnu za pojedino stanje ili reakciju

**snaga, vlast, milosrđe,
zaštita, pravda**

*(stari egipat, hinduizam,
budizam, kelti, kršćanstvo,
asteci, maje...)*

Michelangelo (1510.): Stvaranje Adama (detalj)

2. NEKE FUNKCIONALNE ODREDNICE RUKE/ŠAKE U RAZVOJU POJEDINCA

PERCEPTIVNO- KOGNITIVNA FUNKCIJA

- taktilno-kinestetičke informacije o obliku, veličini, strukturi i svojstvu predmeta
- spoznajni element pokreta, dodira i opipa značajan u senzomotornom periodu razvoja djeteta

dominantnost manipulativne aktivnosti šake i taktilnih informacija u intergaciji osjeta u procesu učenja i upoznavanja okoline

KOMUNIKACIJSKO-EKSPRESIVNA FUNKCIJA

- korištenje oblika i pokreta šake u manualnoj komunikaciji - ekspresija konkretnih i apstraktnih pojmova u vizualno-spacijalnom modalitetu (*znakovni jezik*)

- neverbalna komunikacija – smjer, napetost i trajanje pokreta i oblik šake

medij ekspresije emocija, stava prihvatanja ili neprihvatanja mišićne napetosti i energetskog potencijala

- simbolizacija tijelom – sadržaj svijesti manifestira se u tjelesnom iskustvu i odražava kroz pokret i stav tijela

ESTETSKO I UMJETNIČKO IZRAŽAVANJE

Ruka – medij izražavanja u likovnoj, scenskoj, plesnoj i glazbenoj umjetnosti

MANIFESTNE KARAKTERISTIKE

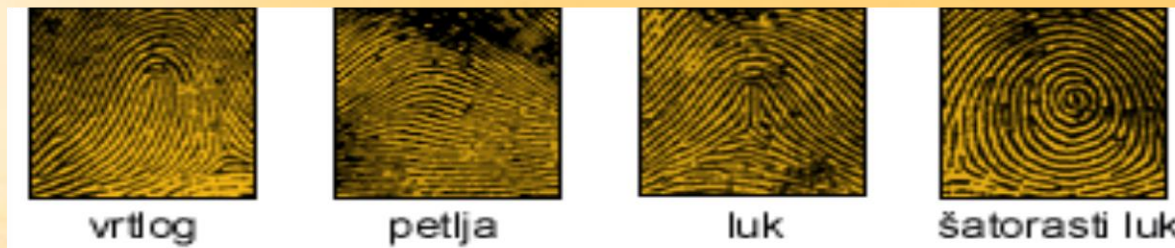
Odražavanje fenotipskih karakteristika i kulture tijela (doživljaj slike tijela, higijena...)

ODRAZ HEREDITARNIH SVOJSTVA POJEDINCA

- **DERMATOGLIFI** – crteži (papilarne linije) koje tvori epidermis na dlanovima i volarnoj strani prstiju ruku, na tabanima i plantarnoj strani nožnih prstiju (grč. «kožni crtež», nešto što je izrezbareno, izgravirano)
- formiraju se između 21. i 25. tjedna interuterinog života – individual nepromijenjivi tijekom života –

KVALITATIVNA SVOJSTVA:

Na prstima: crteži su vrtlog, petlja ulnarna ili radijalna i luk

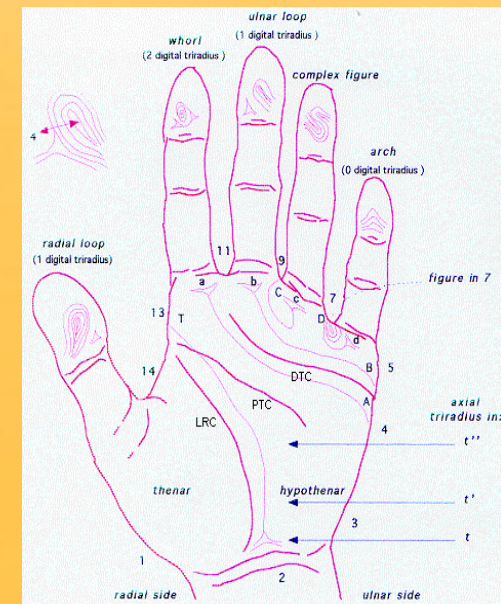

KVANTITATIVNA SVOJSTVA:

- gustoća crteža
- veličina crteža
- ukupan broj grebena

Analiza dermatoglifa se koristi:

- Za identifikaciju
- Kao dodatna metoda u određivanju zigotnosti, očinstva...
- Za određivanje kromosopatije
- Za utvrđivanje postojanja genetske predispozicije za razvoj nekih bolesti čija etiologija još uvijek nije razjašnjena.
- kao mogući kriterij za sličnost ili različitost među populacijama, za proračun tzv. bioloških udaljenosti, što omogućuje praćenje čitavog niza antropoloških i populacijsko-genetičkih fenomena.

3. DIGITO-PALMARNI OTISAK U EDUKACIJI, TERAPIJI I REHABILITACIJI U KONCEPTU EX-GEN KREATIVNE TERAPIJE

DIGITO-PALMARNI OTISAK – (lat. *digitus* – prst, *palma* – ruka, dlan)

Primjena digito-palmarnog otiska u edukaciji, terapiji i rehabilitaciji

Sinteza multidimenzionalnog značenja šake u povjesnoj i individualnoj egzistenciji čovjeka u konceptu Ex-Gen kreativne terapije

...Iskonska i magična moć umjetnosti ulazi u metafizičko polje iskustva i otkrivanja kao oblik vitalne energije i samoostvarenja. Tjelesne, zvučne, ritmičke, ikoničke... predodžbe u interaktivnom djelovanju čovjeka i njegova ispoljavanja inspiriraju proces kreacije između onog "prije" i onog "poslije" i pritom provociraju i sadrže ekstazu i genezu (Ex-Gen)...
Prstačić, M.(2003): Ekstaza i geneza

DIGITOPALMARNI OTISAK
slika tijela / mandala tijela

ISO – SADRŽAJ
odgovara latentnim karakteristikama u osobnosti pojedinca da prima i upućuje poruke pomoću nekog medija: *zvuk, boja, crtež, ritam, miris, glazbeni motivi, pokret tijela*

umirujuće, dimamogeno i kartaktičko djelovanje

**ANTROPOLOŠKE STRUKTURE
IMAGINACIJE**

struktuirani oblici ↔

dinamički arhetipovi

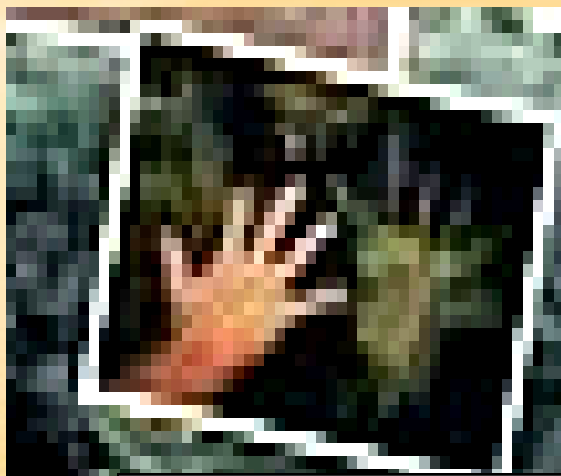
imaginarno – realno

stvaralački «subjekt»

umjetnost, mitologija, religija, filozofija...

3.1. NEKE MOGUĆNOSTI PRIMJENE DIGITO-PALMARNOG OTISKA U EDUKACIJI, TERAPIJI I REHABILITACIJI

OTISAK DLANA

A) POSREDNI OBJEKT

IMAGINACIJA,
SIMBOLIZACIJA,
SAMOPROCJENA,
INTROSPEKCIJA

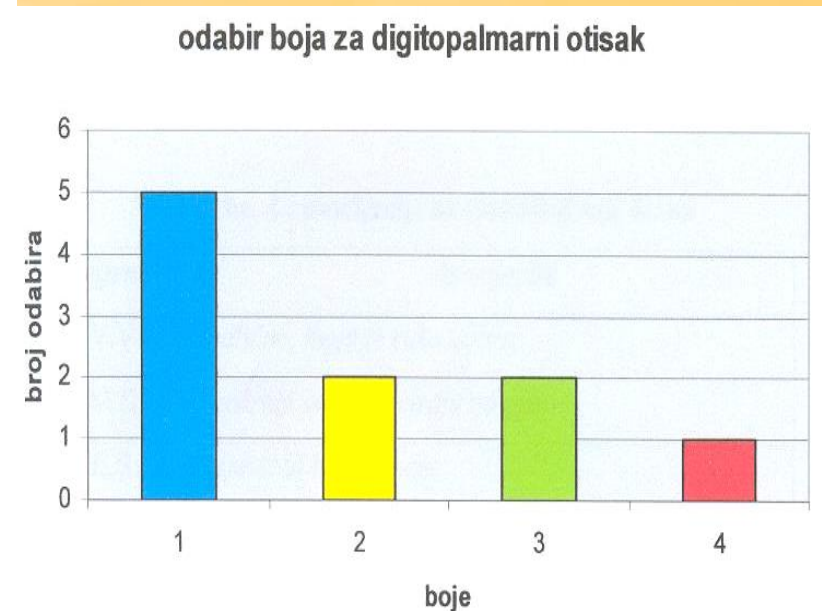

PROJEKCIJA MISLI,
OSJEĆAJA, STAVOVA,
DOŽIVLJAJA TJELESNOG
I IDEOAFEKTIVNOG
ISKUSTVA...

Primjer 1.

Istraživanje provedeno na uzorku od 10 pacijentica kojima je uslijed maligne neoplazme izvršena mastektomija u Klinici za tumore, Zagreb.

- INDUCIRANE VARIJABLE -

«...izraz o latentnoj i dominantnoj introspektivnoj zaokupljenosti egzistencijalnim vrednotama prisutnim u svijesti, odnosno, psihološkim (emocionalnim), psihosocijalnim duševnim ili tjelesnim doživljajima...» *Prstačić, M.(2003): Ekstaza i geneza*

Tabela 1.: Inducirane varijable u relaciji s digitopalmarnim otiskom

Pacijentice	Inducirane varijable
V.V.	<i>Odlično, moja ruka je dobro</i>
M.S.	<i>Rašireni prsti me asociraju na grane</i>
E.R.	<i>Podsjeća me na mene</i>
F.K.	<i>Zadovoljna sam svojom rukom</i>
M.A.	<i>Sviđa mi se moja debeljuškasta šaka</i>
V.A.	<i>Moja ruka ostavlja uočljiv trag</i>
A.P.	<i>Podsjeća me na opuštanje</i>
L.J.S.	<i>Sviđa mi se – to je moja ruka</i>
I.Z.	<i>Moja je ruka kompletna, moja je ruka dobrodušna, otisak moje ruke je kao razgranano drvo</i>
R.B.	<i>Moja ruka puno radi</i>

Udiljak, I. (2006): *Opservacija samoprocjena u onkoloških pacijenata tijekom postoperativnog liječenja i rehabilitacije*, ERF Sveučilišt u Zagrebu, Diplomski rad

B) FAMILIOGRAM/SOCIOGRAM

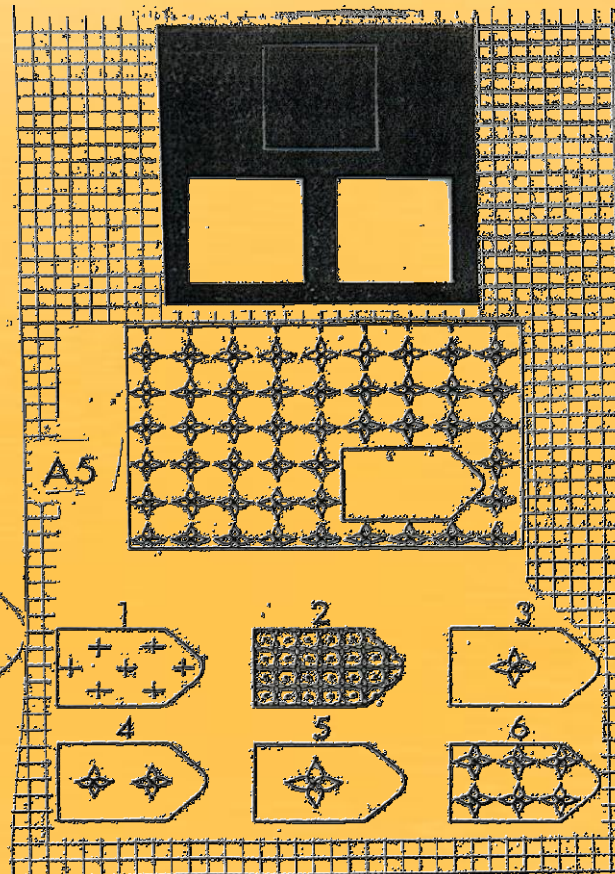
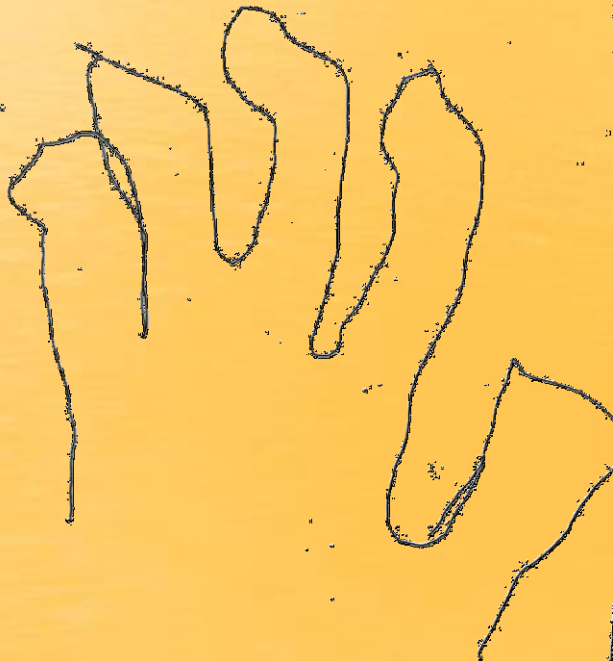
određivanje položaja na digito-palmarnom otisku,
pridavanje imena osoba, odnos veličina, udaljenosti...

socijalna dinamika i interpersonalni odnosi

C) PROCJENA PERCEPTIVNOG I NEUROMOTORNOG STATUSA

Handwriting sample:
NOVA LUBIĆA NOVA
NOVA LUBIĆA NOVA

Praktični dio predavanja:

Primjena digito-palmarnog otiska kao posrednog objekta u cilju induciranja introspekcije i elaboracije ideoafektivnog iskustva

- Iscrtavanje i oslikavanje digito-palmarnog otiska uz primjenu glazbenih predložaka stimulirajućeg i opuštajućeg karaktera.**
- Analiza odabira boja i induciranih varijabli.**